

Alla prima studie in standolietechniek

Inleiding

In de afgelopen twee jaar heb ik een groot aantal kleine schilderijtjes gemaakt om de alla prima techniek goed onder de knie te krijgen. Vaak laat ik dan de webcam over mijn schouder meekijken om het proces vast te leggen. In dit artikel leg ik stap voor stap uit wat ik doe tijdens zo'n sessie aan de hand van beelden uit een filmpje.

Materialen

Deze studie schilder ik op karton, geprepareerd met acrylvernis. Die drager zit qua eigenschappen ergens tussen doek en paneel in. Vlak voor ik begin te schilderen olie ik de drager in met een medium bestaande uit gelijke delen Liquin Impasto en standolie. Dit is de kern van de 'standolie techniek'. Door dit natte laagje behoudt de verf gedurende de hele schildersessie dezelfde consistentie. Ook kan hierdoor, en door de fijnmazige structuur van het karton, de toets gemakkelijk worden verzacht.

Mijn palet bestaat uit een vast aantal kleuren. Het is opgebouwd uit een warme en koele variant van alle primaire en secundaire kleuren plus titaanwit.

(FOTO1.jpg: De kleuren op mijn glazen palet zijn op spectrale volgorde geordend. 's Avonds maak ik het schoon met brandspiritus, of ik zet het in de diepvries om opdroging te voorkomen.)

Bij alla prima schilderen komt het aan op handig manipuleren van de verf. Mijn ervaring is: hoe minder lagen verf je wilt gebruiken, hoe meer verschillende soorten kwasten je nodig hebt. Voor de opzet gebruik ik varkensharen kwasten en voor dunne lijntjes en details een marterharen sleper. Daarnaast heb ik nog een aantal kwasten van de 'huisschilder'. Die zijn wat zachter dan varkenshaar en zijn erg geschikt voor het verschilderen van de toets.

Vorbereidingen

Bij het schilderen maak ik het mezelf graag zo makkelijk mogelijk. Ik zet daarom het onderwerp zo dicht mogelijk bij het schilderij. Beide moeten in n oogopslag te zien zijn. Ook beeld ik het onderwerp even groot af als ik het zie. Dit noemt men ook wel 'sight-size' methode. FOTO2.jpg

Voor ik begin meng ik met het paletmes een aantal kleuren die ik in het onderwerp zie. Je kunt de kleuren niet 'exact' mengen, maar het is wel handig om mengsels op je palet te hebben die ongeveer in de goede richting zitten, vooral voor de grote partijen.

(FOTO3.jpg: Om te controleren of een kleurmengsel klopt kijk ik langs het paletmes op naar het onderwerp.)

Opzet

De compositie leg ik vast met een schets in transparant oxide rood en ultramarijn. Omdat de drager ingeolied is, kan ik gemakkelijk verf wegvegen of verplaatsen met de duim. FOTO4.jpg

Ik schilder van grof naar fijn. In het begin kijk ik door mijn oogharen zodat ik geen details zie, en schilder alleen de grote kleur- en toonvlakken die ik waarneem in het onderwerp. Ik begin met de onderkant van de tafel, de achtergrond en het tafelblad. Het medium is wat te stroef om grote vlakken snel op te vullen, dus verdun ik het hier met wat terpentijn. Het teveel aan toets veeg ik weg met een grote lege kwast. FOTO5.jpg.

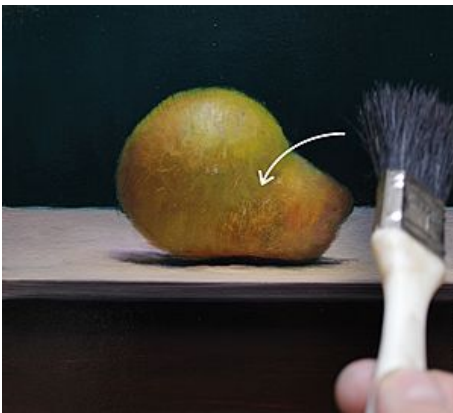

Dan de peer, die kost wat meer moeite. Ik vul eerst maar eens de resterende leegte op met de mengsels die ik heb voorbereid. Nu kan ik het geschilderde vergelijken met het onderwerp en waar nodig iets aanpassen. Bij iedere nieuwe toets vraag ik me af: is hij te licht, te donker, neigt het groen meer naar geel of meer naar blauw, moet de kleur verzadigder zijn of juist grijzer? Door die subtiele verschuivingen in kleur en toon goed weer te geven ontstaat een overtuigende illusie van licht en plasticiteit. FOTO6.jpg

Verdere uitwerking

Op een gegeven moment merk je al werkende, dat er niet meer zoveel verandert in het schilderij. De opzet is dan af. Ik haal nu eerst hier en daar de verftoets weg, bijvoorbeeld bij de rand van de peer. Daar zijn niet veel details te zien omdat het oppervlak er de diepte in loopt. Hiertoe veeg ik met een grote lege kwast door de nog natte verf. Ik maak streken beginnende in de achtergrond, dwars over de rand heen, tot in het gebied van de peer. Het standolie medium is voor dit soort operaties bijzonder geschikt. Het binnengebied van de peer maak ik waar gewenst ook gladder met een lege kwast. FOTO7.jpg

Nu de ongewenste toetsen zijn verwijderd valt me onmiddellijk op dat de peer er nog te plat uitziet. Om de indruk van tastbare vorm te versterken voeg ik daarom tamponnerend nog wat gereflecteerd licht aan de onderkant toe. Ook maak ik de kernschaduw in het centrum van de peer wat donkerder. Ik neem nu dus geen kleuren meer over van het onderwerp, maar ik probeer in het schilderij een plastische vorm te herkennen. Op basis daarvan beslis ik of een partij nog moet worden aangepast. FOTO8.jpg

Afwerking

De globale vorm van de peer is nu goed te lezen dus kan ik wat fijnere elementen toevoegen. Details werk ik meestal niet letterlijk uit, maar ik suggereer ze met een vrij grote, halfvolle kwast. In dit stadium kijk ik ook naar de rand van de peer. Waar de rand scherp moet zijn trek ik er met een sleper langs, door de achtergrond heen. Ook met de afwisseling van scherpe en zachte randen kun je ruimtelijkheid suggereren. En dan tot slot: Het Steeltje! FOTO9.jpg

Het filmpje met de peer, meer schilderijen en andere informatie kunt u vinden op www.josvanriswick.nl.

Jos van Riswick